2023/2832

15.12.2023 г.

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2023/2832 НА КОМИСИЯТА

от 13 декември 2023 година

относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* за предприятия, предоставящи услуги от общ икономически интерес

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 108, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2015/1588 на Съвета от 13 юли 2015 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към определени категории хоризонтална държавна помощ ([1]), и по-специално член 2, параграф 1 от него,

след консултация с Консултативния комитет по държавните помощи,

като има предвид, че:

(1) Финансиране от държавата, което отговаря на критериите, определени в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, представлява държавна помощ и Комисията трябва да бъде уведомена за него в съответствие с член 108, параграф 3 от Договора. Независимо от това, съгласно член 109 от Договора Съветът може да определи някои категории помощи, които са освободени от това задължение за уведомяване. В съответствие с член 108, параграф 4 от Договора Комисията може да приема регламенти относно тези категории държавни помощи. С Регламент (ЕС) 2015/1588 и в съответствие с член 109 от Договора Съветът реши, че помощта *de minimis* (т.е. помощта, предоставена на същото предприятие за конкретен период от време, която не надвишава определена фиксирана сума) може да представлява такава категория. Въз основа на това се приема, че помощта *de minimis* не отговаря на всички критерии, определени в член 107, параграф 1 от Договора, и следователно не подлежи на процедурата за уведомяване.

(2) Значението на понятието „помощ“ по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора е изяснено от Комисията в множество решения. Комисията също така обяви своята политика относно тавана *de minimis*, под който може да се счита, че член 107, параграф 1 от Договора не се прилага.

(3) Опитът на Комисията в прилагането на правилата за държавната помощ, отпускана на предприятия, които предоставят услуги от общ икономически интерес, по смисъла на член 106, параграф 2 от Договора, показа, че таванът, под който може да се сметне, че предоставените на тези предприятия предимства не засягат търговията между държавите членки или не нарушават или не заплашват да нарушат конкуренцията, може да се различава в някои случаи от общия таван за помощ *de minimis*, установен в Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията ([2]). Вероятно е поне някои от тези предимства да представляват компенсация за допълнителните разходи, свързани с предоставянето на услуги от общ икономически интерес. Освен това много дейности, които могат да бъдат определени като услуги от общ икономически интерес, имат ограничен териториален обхват. Съгласно член 2, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 360/2012 на Комисията ([3]) следва да се приеме, че помощта, отпусната на предприятия, които предоставят услуга от общ икономически интерес, не засяга търговията между държавите членки или не нарушава или не заплашва да наруши конкуренцията, при условие че общият размер на помощта, отпусната за извършване на услуги от общ икономически интерес, не надвишава 500 000 EUR за даден период от три данъчни години.

([1]) ОВ L 248, 24.9.2015 г., стр. 1.

([2]) Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* (ОВ L, 2023/2831, 15.12.2023 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj).

([3]) Регламент (ЕС) № 360/2012 на Комисията от 25 април 2012 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към минималната помощ (*de minimis*) за предприятия, предоставящи услуги от общ икономически интерес (ОВ L 114, 26.4.2012 г., стр. 8).

(4) С оглед на опита, натрупан при прилагането на Регламент (ЕС) № 360/2012, е целесъобразно да се адаптират правилата *de minimis* за помощта за услуги от общ икономически интерес с цел да се отразят някои от промените в общия регламент *de minimis* Регламент (ЕС) 2023/2831, за да се гарантира съгласуваност, като същевременно се вземат предвид особеностите на услугите от общ икономически интерес.

(5) Целесъобразно е също таванът на помощта *de minimis* за услуги от общ икономически интерес, която едно и също предприятие може да получи от държава членка за всеки период от три години, да се увеличи на 750 000 EUR. Този таван отразява инфлацията, появила се след влизането в сила на Регламент (ЕС) № 360/2012, и прогнозните промени през срока на действие на настоящия регламент. Този таван е необходим, за да може да се гарантира, че всички мерки, попадащи в приложното поле на настоящия регламент, могат да се разглеждат като неоказващи въздействие върху търговията между държавите членки и като ненарушаващи или незаплашващи конкуренцията.

(6) Държавната помощ, предоставена от държава членка, следва да се вземе предвид, дори когато тя е финансирана изцяло или частично с ресурси с произход от Съюза под контрола на тази държава членка. Не следва да е възможно мерки за помощ, които надвишават тавана за помощта *de minimis*, да бъдат раздробявани на по-малки части, за да могат тези части да попаднат в приложното поле на настоящия регламент.

(7) Предприятие по смисъла на правилата за конкуренцията, посочени в Договора, е всеки субект, независимо дали е физическо или юридическо лице, упражняващ стопанска дейност, независимо от правния му статут и начина, по който той се финансира ([4]). Съдът на Европейския съюз е пояснил, че субект, който „притежава контролни дялови участия в дружество“ и който „действително упражнява този контрол, като се ангажира пряко или непряко в управлението му“, трябва да се счита за участващ в икономическата дейност на това дружество. Следователно самият субект трябва да се счита за предприятие по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора ([5]). Съдът е постановил, че всички субекти, които се контролират (де юре или де факто) от един и същи субект, следва да се разглеждат като едно и също предприятие ([6]).

(8) С оглед на правната сигурност и за да се намали административната тежест, настоящият регламент следва да съдържа ясен и изчерпателен списък с критерии за определяне на случаите, в които две или повече предприятия в една и съща държава членка следва да се разглеждат като едно и също предприятие. Комисията подбра критерии, които са подходящи за целите на настоящия регламент, сред добре установените критерии за определяне на „свързани предприятия“ като част от определението за малки или средни предприятия (МСП) в Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията ([7]) и в приложение I към Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията ([8]). Като се има предвид приложното поле на настоящия регламент, критериите следва да се прилагат както за МСП, така и за големите предприятия, и следва да гарантират, че група от свързани предприятия се счита за едно и също предприятие за целите на прилагането на правилото *de minimis*. Въпреки това, както се признава в член 14 от Договора, услугите от общ икономически интерес заемат специално място в общите ценности на Съюза и играят особена роля в насърчаването на социалното и териториалното сближаване. Услугите от общ икономически интерес следва да задоволяват възможно най-пълно потребностите на ползвателите, а държавите членки следва да са способни да отговорят на тези нужди по най-подходящия начин, като вземат предвид спецификата на всяка държава членка, по-специално по отношение на предоставянето на социални услуги. Поради тази причина предприятията, извършващи услуги от общ икономически интерес, които нямат отношения помежду си, с изключение на факта, че всяко от тях има пряка връзка с един и същ публичен орган или органи или с един и същ субект с нестопанска цел, не следва да се третират като свързани помежду си. Следователно следва да се отчита специфичното положение на предприятията, контролирани от един и същ публичен орган или органи или от един и същ субект с нестопанска цел, в което предприятията могат да разполагат със самостоятелно правомощие да вземат решения.

([4]) Решение на Съда от 10 януари 2006 г., *Ministero dell'Economia e delle Finanze/Cassa di Risparmio di Firenze и др.*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, точка 107.

([5]) Пак там, точки 112 и 113.

([6]) Решение на Съда от 13 юни 2002 г., *Нидерландия/Комисия*, C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363.

([7]) Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията от 6 май 2003 г. относно определението за микро-, малки и средни предприятия (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36).

([8]) Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г., стр. 1).

(9) Настоящият регламент следва да се прилага единствено по отношение на помощи, отпуснати за предоставянето на услуга от общ икономически интерес. За тази цел на предприятието бенефициер следва писмено или в електронна форма да му бъде възложена услугата от общ икономически интерес, по отношение на която се предоставя помощта. Въпреки че с акта за възлагане предприятието следва да бъде информирано за услугата от общ икономически интерес, за която е отпусната помощта, в него не трябва непременно да се съдържа цялата подробна информация, посочена в член 4 от Решение 2012/21/ЕС на Комисията ([9]).

10) С оглед на специалните правила, които се прилагат в секторите на първичното производство, а именно първичното селскостопанско производство и първичното производство на продукти от риболов и аквакултури, с оглед на факта, че на предприятията в тези сектори рядко се възлагат услуги от общ икономически интерес, както и на съществуващия риск помощи в размер, по-малък от предвидения в настоящия регламент таван, все пак да изпълнят критериите по член 107, параграф 1 от Договора, настоящият регламент следва да не се прилага към тези сектори.

11) Предвид сходствата между преработката и търговията със селскостопански продукти и с неселскостопански продукти, настоящият регламент следва да се прилага към преработката и търговията със селскостопански продукти, ако са спазени определени условия. В този смисъл за преработка и търговия не следва да се считат дейностите, осъществявани на място в земеделското стопанство по заготвяне на продукта за неговата първа продажба (например жътвата, прибирането и вършитбата на зърнени храни или опаковането на яйца), нито първата продажба на прекупвачи или преработватели, и поради това настоящият регламент не следва да се прилага за тези дейности.

12) По същия начин предвид естеството на дейностите в преработката и търговията с продукти от риболов и аквакултури и сходствата между тези дейности и други дейности по преработка и търговия, настоящият регламент следва да се прилага за предприятия с дейност в преработката и търговията с продукти от риболов и аквакултури, при условие че са изпълнени определени условия. Нито дейностите в стопанството или операциите на борда, необходими за подготовката на животно или растение за първа продажба, включително нарязване, филетиране или замразяване, нито първата продажба на прекупвачи или преработватели не следва да се считат за преработка или търговия в това отношение и поради това настоящият регламент не следва да се прилага за тези дейности.

13) Съдът на Европейския съюз е определил, че след като веднъж Съюзът е приел законодателство за създаване на обща организация на пазара в даден селскостопански сектор, държавите членки са длъжни да се въздържат от всякакви мерки, които биха могли да я нарушат или да създадат изключение от нея ([10]). По тази причина настоящият регламент следва да не се прилага към помощи за суми, определени въз основа на цените или количествата на изкупуваните или на предлаганите на пазара продукти в селскостопанския сектор. Регламентът не следва също да се прилага и за помощ, обвързана със задължение за подялба на помощта с първични селскостопански производители. Тези принципи се прилагат и за секторите на рибарството и аквакултурите.

(14) Настоящият регламент не следва да се прилага към помощите за износ, нито към помощите, чието предоставяне зависи от преференциалното използване на национални продукти или услуги спрямо вносни такива. В частност, той не следва да се прилага към помощта за финансиране на създаването и функционирането на дистрибуторска мрежа в други държави членки или в трети държави. Съдът на Европейския съюз е постановил, че Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията ([11]) „не изключва всички помощи, които биха могли да имат отражение върху износа, а единствено помощите, които по самата си форма имат за пряка цел да подпомогнат продажбите в друга държава“ и че „ако не се определя по основание и размер под една или друга форма от количеството изнасяна продукция, помощта за инвестициите не е сред „помощите за дейности, свързани с износ“ по смисъла на член 1, параграф 1, буква г) от Регламент (ЕО) № 1998/2006, и следователно не попада в приложното поле на тази разпоредба дори ако така подпомаганите инвестиции позволяват да се разработва предназначена за износ продукция“ ([12]). Помощите с цел покриване на разходи по участие в търговски панаири, разходи за проучвания или консултантски услуги, необходими за пускане на нов продукт на пазара или на вече съществуващ продукт на нов пазар в друга държава членка или в трета държава, по принцип не представляват помощи за износ.

([9]) Решение 2012/21/ЕС на Комисията от 20 декември 2011 г. относно прилагането на член 106, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз за държавната помощ под формата на компенсация за обществена услуга, предоставена на определени предприятия, натоварени с извършването на услуги от общ икономически интерес (ОВ L 7, 11.1.2012 г., стр. 3).

([10]) Решение на Съда от 12 декември 2002 г. по дело *Франция/Комисия*, C-456/00, ECLI:EU:C:2002:753, точка 31.

([11]) Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. за прилагане на членове 87 и 88 от Договора към минималната помощ (ОВ L 379, 28.12.2006 г., стр. 5).

([12]) Решение на Съда от 28 февруари 2018 г. по дело *ЗПТ АД/Народно събрание на Република България и др.*, C-518/16, ECLI:EU:C:2018:126, точки 55 и 56.

(15) Срокът от 3 години, който се взема предвид за целите на настоящия регламент, следва да се оценява периодично. За всяко ново предоставяне на помощ *de minimis* трябва да се вземе предвид общият размер на помощта *de minimis*, предоставена през предходните три години.

(16) Когато дейността на дадено предприятие е в един от секторите, изключени от приложното поле на настоящия регламент, както и в други сектори или предприятието развива други дейности, настоящият регламент следва да се прилага за тези други сектори или дейности, при условие че съответната държава членка гарантира чрез подходящи средства, като например разграничаване на дейностите или разделяне на счетоводството, че дейностите в изключените сектори не се ползват от помощта *de minimis*. Същият принцип следва да се прилага, когато дейността на предприятието е в сектори, за които се прилагат по-ниски тавани за помощта *de minimis*. Ако предприятието не може да гарантира, че дейностите в секторите, за които се прилагат по-ниски тавани за помощта *de minimis*, се ползват само от помощ *de minimis* в границите на тези по-ниски тавани, тогава за всички дейности на предприятието следва да се прилага най-ниският таван.

(17) Следва да бъдат определени правила, които да гарантират, че не е възможно да се заобиколят максималните интензитети на помощта, определени в съответните регламенти или решения на Комисията за държавна помощ. Следва също така да се установят ясни правила за натрупване.

(18) Настоящият регламент не изключва възможността дадена мярка да не бъде разглеждана като държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора на основание, различно от посоченото в настоящия регламент, например когато мярката съответства на принципа за оператор в условията на пазарна икономика или не включва трансфер на държавни ресурси. По-специално финансиране от Съюза, което се управлява централизирано от Комисията и което не е пряко или косвено под контрола на държавата членка, не представлява държавна помощ и не трябва да се взема предвид при определянето на това дали е спазен таванът, определен в настоящия регламент.

(19) Настоящият регламент не обхваща всички ситуации, при които дадена мярка може да не оказва въздействие върху търговията между държавите членки и може да не нарушава или да не заплашва да наруши конкуренцията. Възможно е да има ситуации, при които бенефициер доставя стоки или услуги до ограничен район (например в островен регион или най-отдалечен регион) в рамките на дадена държава членка и е малко вероятно бенефициерът да привлече клиенти от други държави членки, както и не може да се предвиди, че мярката ще има повече от незначителен ефект върху условията за трансгранични инвестиции или установяване. Такива мерки следва да се оценяват за всеки отделен случай.

(20) Настоящият регламент следва да не засяга прилагането на Регламент (ЕС) 2023/2831 по отношение на предприятията, предоставящи услуги от общ икономически интерес. Държавите членки следва да продължат да бъдат свободни да използват настоящия регламент или Регламент (ЕС) 2023/2831 по отношение на помощи, отпуснати за предоставянето на услуги от общ икономически интерес.

(21) В своето решение по делото *Altmark* ([13]) Съдът на Европейския съюз установи няколко условия, които трябва да бъдат изпълнени, за да не представлява държавна помощ компенсацията за предоставяне на услуга от общ икономически интерес. Тези условия гарантират, че компенсация, чийто размер е ограничен до нетните разходи, които извършва ефективно работещо предприятие за предоставянето на услуга от общ икономически интерес, не представлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора. Ако тези условия не са спазени, компенсацията представлява държавна помощ, която може да бъде обявена за съвместима въз основа на приложимите правила на Съюза. За да се избегне прилагането на настоящия регламент с цел заобикаляне на условията, установени в решението Altmark, както и за да се избегне нарушаване на търговията вследствие на помощ *de minimis*, отпусната в съответствие с настоящия регламент, поради натрупването ѝ с друга компенсация за същата услуга от общ икономически интерес, помощ *de minimis*, отпусната съгласно настоящия регламент следва да не се натрупва с друга компенсация за същата услуга, без значение дали тя представлява държавна помощ по смисъла на решението Altmark или съвместима помощ съгласно Решение 2012/21/ЕС или Съобщението на Комисията „Рамка на Европейския съюз за държавна помощ под формата на компенсации за обществени услуги“ ([14]).

([13]) Решение на Съда от 24 юли 2003 г. по дело *Altmark Trans GmbH u Regierungspräsidium Magdeburg/Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH u Oberbundesanwalt beim Bundesverwaltungsgericht*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, точки 88—93.

([14]) Съобщение на Комисията — Рамка на Европейския съюз за държавна помощ под формата на компенсации за обществени услуги (2011 г.) (ОВ C 8, 11.1.2012 г., стр. 15).

(22) За целите на прозрачността, равнопоставеността и ефективното наблюдение настоящият регламент следва да се прилага само към помощите *de minimis*, за които е възможно да се изчисли предварително точният брутен еквивалент на безвъзмездна помощ, без да се налага извършване на оценка на риска („прозрачна помощ *de minimis*“). Подобно точно изчисление е възможно например за безвъзмездни средства, лихвени субсидии; лимитирани данъчни облекчения или други инструменти, които предвиждат лимит, гарантиращ, че няма да бъде надхвърлен съответният таван. Предвиждането на лимит означава, че докато точният размер на помощта не е известен, държавата членка трябва да приеме, че размерът е равен на лимита за мярката, за да се гарантира, че няколко мерки за помощ, взети заедно, не надвишават тавана, определен в настоящия регламент, и да прилага правилата относно натрупването на помощи.

(23) За целите на прозрачността, равнопоставеността и правилното прилагане на тавана *de minimis* всички държави членки следва да прилагат един и същ изчислителен метод за изчисляването на общия размер на предоставената помощ. За улесняване на изчислението, сумите на помощите, които не са под формата на парични безвъзмездни средства, следва да бъдат изразени в своя брутен еквивалент на безвъзмездна помощ. За да се изчисли брутният еквивалент на безвъзмездна помощ за видовете прозрачна помощ, различна от безвъзмездните средства и помощта, изплащана на траншове, е необходимо да се използват пазарните лихвени проценти, преобладаващи към момента на предоставянето на тази помощ. За да се улесни еднаквото, прозрачно и опростено прилагане на правилата за държавните помощи, пазарните лихвени проценти за целите на настоящия регламент следва да са референтните лихвени проценти, определени в съответствие със Съобщението на Комисията относно преразглеждане на метода за определяне на референтните и сконтовите лихвени проценти ([15]).

(24) Помощта, състояща се от заеми, включително помощта *de minimis* за рисково финансиране под формата на заеми, следва да се счита за прозрачна помощ *de minimis*, ако брутният еквивалент на безвъзмездна помощ е изчислен въз основа на пазарните лихвени проценти, преобладаващи към момента на предоставяне на помощта. За да се опрости третирането на малките краткосрочни заеми, е необходимо да се установи ясно и лесно приложимо правило, отчитащо размера на заема и неговата продължителност. За заемите с обезпечение, покриващо най-малко 50 % от техния размер, и които не надвишават 3 750 000 EUR за срок от пет години или 1 875 000 EUR за срок от десет години, може да се приеме, че имат брутен еквивалент на безвъзмездна помощ, който не надхвърля тавана *de minimis*. Това се основава на опита на Комисията и отразява инфлацията, появила се след влизането в сила на Регламент (ЕС) № 360/2012, и нейното прогнозно развитие през срока на прилагане на настоящия регламент. Като се имат предвид трудностите при определянето на брутния еквивалент на безвъзмездна помощ за помощ, предоставена на предприятия, които може да не са в състояние да върнат заема (например защото предприятието е обект на процедура по колективна несъстоятелност или защото отговаря на критериите на националното право за започване на процедура по колективна несъстоятелност по искане на неговите кредитори), това правило не следва да се прилага за такива предприятия.

(25) Помощта под формата на вливания на капитал следва да не се счита за прозрачна помощ *de minimis*, освен в случаите, когато общият размер на вливания от публични средства не надвишава тавана *de minimis*. Помощта, състояща се от мерки за рисково финансиране под формата на капиталови или квазикапиталови инвестиции, посочени в Насоките относно рисковото финансиране ([16]), не следва да се счита за прозрачна помощ *de minimis*, освен в случаите, когато съответната мярка осигурява капитал, който не превишава тавана *de minimis*.

(26) Помощта под формата на гаранции, включително помощта *de minimis* за рисково финансиране под формата на гаранции, следва да се счита за прозрачна, ако брутният еквивалент на безвъзмездна помощ е изчислен въз основа на минималните премии, посочени в известието на Комисията за съответния вид предприятие ([17]). В настоящия регламент следва да се предвидят ясни правила, в които се вземат предвид размерът на заема, за който се издава гаранцията, и нейната продължителност. Определянето на ясни правила ще помогне за опростяване на третирането на краткосрочни гаранции, обезпечаващи до 80 % от сравнително малък заем, при които загубите се понасят пропорционално и по един и същ начин от заемодателя и гаранта, а нетните събрани суми, получени от събирането на заема от предоставените от заемополучателя обезпечения, намаляват пропорционално загубите, понесени от заемодателя и гаранта. Тези правила не следва да се прилагат към гаранциите за сделки, които не представляват

([15]) Съобщение на Комисията относно преразглеждане на метода за определяне на референтните и сконтови лихвени проценти (ОВ C 14, 19.1.2008 г., стр. 6).

([16]) Съобщение на Комисията — Насоки относно държавните помощи за насърчаване на инвестициите в рисково финансиране (ОВ C 508, 16.12.2021 г., стр. 1).

([17]) Например Известие на Комисията относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за ЕО по отношение на държавните помощи под формата на гаранции (ОВ C 155, 20.6.2008 г., стр. 10).

заеми, например гаранциите за капиталови сделки. Въз основа на опита на Комисията и предвид на инфлацията, появила се след влизането в сила на Регламент (ЕС) № 360/2012, и прогнозното развитие на инфлацията през срока на действие на настоящия регламент, гаранцията следва да се счита, че има брутен еквивалент на безвъзмездна помощ, който не надвишава тавана *de minimis*, когато i) гаранцията не надхвърля 80 % от заема, за който е издадена; ii) гарантираната сума не надвишава 5 625 000 EUR и iii) продължителността на гаранцията не надвишава 5 години. Същото се прилага, когато i) гаранцията не надхвърля 80 % от заема, за който е издадена; ii) гарантираната сума не надвишава 2 813 036 EUR и iii) продължителността на гаранцията не надвишава 10 години.

(27) Освен това държавите членки могат да използват методика за изчисляване на брутния еквивалент на безвъзмездна помощ за гаранциите, която е била съобщена на Комисията в съответствие с регламент, приет от Комисията в областта на държавните помощи, който е приложим в съответния момент, тъй като е бил съгласуван с Известието относно гаранциите ([18]) или с последващо известие. Държавите членки могат да направят това само ако приетата методика изрично обхваща вида на гаранцията и вида на съответната сделка като част от прилагането на настоящия регламент.

(28) След като получи уведомление от държава членка, Комисията следва да провери дали дадена мярка, която не представлява безвъзмездни средства, заем, гаранция, вливане на капитал или мярка за рисково финансиране под формата на капиталови или квазикапиталови инвестиции, лимитирани данъчни облекчения или други инструменти, които предвиждат лимит, води до брутен еквивалент на безвъзмездна помощ, ненадвишаващ тавана *de minimis*, и следователно би могла да попадне в приложното поле на настоящия регламент.

(29) Комисията има задължението да гарантира, че правилата за държавна помощ са спазени и са в съответствие с принципа на лоялно сътрудничество, установен в член 4, параграф 3 от Договора за Европейския съюз. Държавите членки следва да улеснят изпълнението на тази задача, като осигурят необходимите инструменти, с които да се гарантира, че общият размер на помощта *de minimis*, отпусната на едно и също предприятие за предоставяне на услуги от общ икономически интерес съгласно правилото *de minimis*, не надвишава общия допустим таван. Държавите членки следва да осъществяват наблюдение по отношение на отпуснатата помощ, така че да гарантират, че не е превишен таванът, определен в настоящия регламент, и че правилата за натрупване са спазени. За да изпълнят това задължение, държавите членки следва да предоставят пълна информация за предоставената помощ *de minimis* в централен регистър на национално равнище или на равнището на Съюза най-късно на 1 януари 2026 г., както и да проверяват дали всяко ново предоставяне на помощ не надвишава тавана, определен в настоящия регламент. Централният регистър ще спомогне за намаляване на административната тежест за предприятията. Съгласно настоящия регламент от тях вече няма да се изисква да следят и декларират всяка друга получена помощ *de minimis*, след като централният регистър съдържа данни за период от 3 години. За целите на настоящия регламент контролът на спазването на тавана, определен в настоящия регламент, по принцип се основава на информацията, включена в централния регистър.

(30) Всяка държава членка може да създаде национален централен регистър. Съществуващите национални централни регистри, които отговарят на изискванията, определени в настоящия регламент, могат да продължат да се използват. Комисията ще създаде централен регистър на равнището на Съюза, който може да се използва от държавите членки, считано от 1 януари 2026 г.

(31) Като се има предвид, че административната тежест и регулаторните пречки представляват проблем за по-голямата част от МСП и че Комисията има за цел да намали с 25 % тежестта, произтичаща от изискванията за докладване ([19]), всеки централен регистър следва да бъде създаден по такъв начин, че да се намали административната тежест. Добрите административни практики, като например установените в Регламента за единната цифрова платформа ([20]), могат да се използват като отправна точка за създаването и функционирането на централния регистър на равнището на Съюза и на националните централни регистри.

([18]) Известие на Комисията относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за ЕО по отношение на държавните помощи под формата на гаранции (ОВ C 155, 20.6.2008 г., стр. 10).

([19]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Пакет от мерки за подпомагане на МСП (COM/2023/535 final).

([20]) Регламент (ЕС) 2018/1724 на Европейския парламент и на Съвета от 2 октомври 2018 г. за създаване на единна цифрова платформа за предоставяне на достъп до информация, до процедури и до услуги за оказване на помощ и решаване на проблеми и за изменение на Регламент (ЕС) № 1024/2012 (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 1).

(32) Целта на правилата за прозрачност е осигуряването на по-добро съответствие, по-голяма отчетност, партньорски проверки и в крайна сметка по-ефективни публични разходи. Публикуването в централен регистър на името на бенефициера на помощта служи на законния интерес от прозрачност, като на обществеността се предоставя информация относно използването на средствата на държавите членки. Това не засяга неоправдано правото на бенефициерите на защита на личните им данни, при условие че публикуването в централния регистър на личните данни е в съответствие с правилата на Съюза за защита на данните ([21]). Държавите членки следва да имат възможност да псевдонимизират конкретни вписвания, когато това е необходимо, за да се съобразят с правилата на Съюза за защита на данните.

(33) С настоящия регламент следва да бъде определен набор от условия, според които всички мерки, попадащи в приложното поле на настоящия регламент, могат да да се смятат, че не оказват въздействие върху търговията между държавите членки и нито нарушават, нито заплашват да нарушат конкуренцията. По тази причина настоящият регламент следва да се прилага за помощите, отпуснати преди влизането му в сила, ако са изпълнени всички условия, определени в него. По подобен начин подпомагането, което отговаря на критериите в Регламент (ЕС) № 360/2012, предоставено между 29 април 2012 г. и 31 декември 2023 г., следва да се счита за освободено от задължението за уведомяване съгласно член 108, параграф 3 от Договора.

(34) Предвид честотата, с която обикновено се налага да се преразглежда политиката за държавните помощи, срокът за прилагане на настоящия регламент следва да бъде ограничен. Настоящият регламент заменя Регламент (ЕО) № 360/2012 след изтичането на срока му.

(35) Ако срокът на прилагане на настоящия регламент изтече, без да бъде удължен, държавите членки следва да разполагат с адаптационен период от 6 месеца за помощите *de minimis*, обхванати от настоящия регламент.

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

Приложно поле

1. Настоящият регламент се прилага за помощите, предоставяни на предприятия, които предоставят услуги от общ икономически интерес във всички сектори, с изключение на:

а) помощите, предоставяни на предприятия, които извършват дейност в първичното производство на продукти от риболов и аквакултури;

б) помощите, предоставяни на предприятия, които извършват дейност в преработката и предлагането на пазара на продукти от риболов и аквакултури, когато размерът на помощта е определен въз основа на цената или количеството на закупените или пуснати на пазара продукти;

в) помощите, предоставяни на предприятия, които извършват дейност в областта на първичното производство на селскостопански продукти;

г) помощите, предоставяни на предприятия, които извършват дейност в преработката и предлагането на пазара на селскостопански продукти, в един от следните случаи:

i) когато размерът на помощта е определен въз основа на цената или количеството на тези продукти, които се изкупуват от първичните производители или се предлагат на пазара от съответните предприятия;

ii) когато помощта е обвързана със задължението да бъде прехвърлена частично или изцяло на първичните производители;

д) помощите, отпуснати за дейности, свързани с износ за трети държави или държави членки, по-конкретно помощите, пряко свързани с изнасяните количества, със създаването и функционирането на дистрибуторска мрежа или с други текущи разходи, свързани с износа;

е) помощите, обвързани с използването на местни стоки и услуги вместо вносни стоки и услуги.

([21]) Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1); Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 39).

2. Когато дадено предприятие упражнява дейност в един от секторите, посочени в параграф 1, букви а), б), в) или г), и извършва също други дейности в един или повече от секторите, попадащи в приложното поле на настоящия регламент, или има други дейности, попадащи в приложното поле на настоящия регламент, настоящият регламент се прилага спрямо помощта, предоставяна за посочените сектори или дейности, при условие че съответната държава членка гарантира, като използва подходящи средства, като например разделяне на дейностите или разделяне на счетоводството, че дейностите в секторите, изключени от приложното поле на настоящия регламент, не се ползват от помощ *de minimis*, предоставена съгласно настоящия регламент.

Член 2

Определения

1. За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

а) „селскостопански продукти“ означава продуктите, изброени в приложение I към Договора, с изключение на продуктите от риболов и аквакултури, попадащи в приложното поле на Регламент (ЕС) № 1379/2013 на Европейския парламент и на Съвета ([22]);

б) „първично селскостопанско производство“ означава производство на продукти на почвата и на животновъдството, изброени в приложение I към Договора, без да се извършват никакви по-нататъшни операции, с които се променя естеството на тези продукти;

в) „преработка на селскостопански продукти“ означава всяка една операция върху селскостопански продукт, от която се получава също селскостопански продукт, с изключение на дейностите, осъществявани на място в земеделското стопанство- по подготвяне на животински или растителен продукт за първата му продажба;

г) „търговия със селскостопански продукт“ означава държане или излагане на селскостопански продукт с цел продажба, предлагане за продажба, доставяне или изобщо за пускане на пазара по какъвто и да било друг начин, с изключение на първата продажба от първичния производител на прекупвач или преработвател, както и всяка една дейност по подготвяне на продукта за тази първа продажба; продажба от първичен производител на крайни потребители се счита за търговия със селскостопански продукти, ако се осъществява в самостоятелни помещения, предвидени за тази цел;

д) „продукти от риболов и аквакултури“ означава продуктите, определени в член 5, букви а) и б) от Регламент (ЕС) № 1379/2013;

е) „първично производство на продукти от риболов и аквакултури“ означава всички операции, свързани с риболова, развъждането или отглеждането на водни организми, както и дейностите в стопанството или операциите на борда, които са необходими за подготовката на животно или растение за първата продажба, включително нарязване, филетиране или замразяване, както и първата продажба на прекупвачи или преработватели;

ж) „преработка и предлагане на пазара на продукти от риболов и аквакултури“ означава всички операции, включително манипулация, обработка и преобразуване, извършвани след момента на разтоварване на брега или събиране в случай на аквакултури, които водят до получаването на преработен продукт, както и до разпространението му;

з) „субект с нестопанска цел“ означава субект, независимо от неговия правен статут (организиран съгласно публичното или частното право) или начин на финансиране, чиято основна цел е да изпълнява социални задачи, който реинвестира получените печалби и който извършва предимно нетърговски дейности. Когато такъв субект упражнява също и търговски дейности, той трябва да отдели счетоводство за финансирането, разходите и приходите от тези търговски дейности от счетоводството на нетърговските дейности.

2. За целите на настоящия регламент „едно и също предприятие“ означава всички предприятия, които поддържат помежду си поне един вид от следните взаимоотношения:

а) дадено предприятие притежава мнозинството от гласовете на акционерите или съдружниците в друго предприятие;

б) дадено предприятие има право да назначава или отстранява мнозинството от членовете на административния, управителния или надзорния орган на друго предприятие;

в) дадено предприятие има право да упражнява доминиращо влияние спрямо друго предприятие по силата на договор, сключен с това предприятие, или съгласно разпоредба в неговия устав или учредителен акт;

([22]) Регламент (ЕС) № 1379/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. относно общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури, за изменение на регламенти (ЕО) № 1184/2006 и (ЕО) № 1224/2009 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕО) № 104/2000 на Съвета (ОВ L 354, 28.12.2013 г., стр. 1).

г) дадено предприятие, което е акционер или съдружник в друго предприятие, контролира самостоятелно, по силата на споразумение с останалите акционери или съдружници в това предприятие, мнозинството от правата на глас на акционерите или съдружниците в това предприятие.

Предприятия, поддържащи едно от взаимоотношенията, посочени в букви а)—г), посредством едно или няколко други предприятия, също се разглеждат като едно и също предприятие. Въпреки това предприятията, предоставящи услуги от общ икономически интерес, които нямат отношения помежду си, с изключение на факта, че всяко от тях има пряка връзка с един и същ публичен орган или органи или с един и същ субект с нестопанска цел, не се третират като едно и също предприятие за целите на настоящия регламент.

Член 3

Помощ de minimis

1. Приема се, че мерките за помощ, отпуснати на предприятия за предоставянето на услуга от общ икономически интерес, не отговарят на всички критерии по член 107, параграф 1 от Договора и следователно не подлежи на изискването за уведомяване съгласно член 108, параграф 3 от Договора, ако отговарят на условията, посочени в настоящия регламент.

2. Общият размер на помощта *de minimis*, отпусната в дадена държава членка на едно и също предприятие, предоставящо услуги от общ икономически интерес, не надхвърля 750 000 EUR за всеки период от 3 години.

3. Помощта *de minimis* се смята за отпусната в момента, когато законовото право да получи помощта е предоставено на предприятието съгласно приложимия национален правен режим, независимо от датата на плащане на помощта *de minimis* на предприятието.

4. Таванът, посочен в параграф 2, се прилагат независимо от формата на помощта *de minimis* или от преследваната от нея цел и без значение дали предоставената от държавата членка помощ се финансира изцяло или частично със средства, произхождащи от Съюза.

5. За целите на тавана, посочен в параграф 2, помощта се изразява като парични безвъзмездни средства. Всички използвани стойности са в брутно изражение, т.е. преди приспадане на данъци или други такси. Когато помощта се отпуска под форма, различна от безвъзмездна помощ, размерът на помощта е брутният еквивалент на безвъзмездна помощ.

6. Помощ, изплащана на траншове, се сконтира към стойността ѝ към момента на нейното предоставяне. Лихвеният процент, който се използва за сконтиране, е сконтовият процент, приложим към момента на отпускане на помощта.

7. Когато с отпускането на нова помощ *de minimis* за услуги от общ икономически интерес ще бъде надвишен таванът, определен в параграф 2, настоящият регламент не се прилага за тази нова помощ.

8. В случай на сливания или придобивания всички предходни помощи *de minimis*, предоставяни на някое от сливащите се предприятия, се вземат под внимание, когато се определя дали дадена нова помощ *de minimis*, отпусната на новото предприятие или на придобиващото предприятие, не води до превишаване на тавана, определен в параграф 2. Помощта *de minimis*, предоставена законно преди сливането или придобиването, остава правомерна.

9. Ако дадено предприятие се разделя на две или повече отделни предприятия, помощта *de minimis*, отпусната преди разделянето, се приписва на предприятието, което се е възползвало от нея, като по принцип това е предприятието, поемащо дейностите, за които е била използвана помощта *de minimis*. Ако такова приписване не е възможно, помощта *de minimis* се приписва пропорционално на базата на счетоводната стойност на собствения капитал на новите предприятия към действителната дата на разделянето.

Член 4

Изчисляване на брутния еквивалент на безвъзмездна помощ

1. Настоящият регламент се прилага само за помощите, при които брутният еквивалент на безвъзмездна помощ може да бъде изчислен точно и предварително, без да е необходима каквато и да било оценка на риска („прозрачна помощ *de minimis*“).

2. Помощ под формата на безвъзмездни средства или лихвени субсидии се смята за прозрачна помощ *de minimis*.

3. Помощ под формата на заеми се смята за прозрачна помощ *de minimis*, ако:

а) бенефициерът не е в процедура по колективна несъстоятелност, нито отговаря на критериите на националното право, за да бъде подложен на процедура по колективна несъстоятелност по искане на своите кредитори. За големи предприятия бенефициерът трябва да бъде в положение, съответстващо най-малко на кредитен рейтинг B-; и или

б) заемът е гарантиран с обезпечение, покриващо най-малко 50 % от неговия размер, и заемът възлиза на 3 750 000 EUR за срок от 5 години, или на 1 875 000 EUR за срок от 10 години; ако заем възлиза на по-малко от тези суми или се предоставя за срок, по-кратък от съответно 5 или 10 години, брутният еквивалент на безвъзмездна помощ за този заем се изчислява като съответна част от тавана, определен в член 3, параграф 2 от настоящия регламент; или

в) брутният еквивалент на безвъзмездна помощ е изчислен въз основа на референтния процент, приложим към момента на отпускане на помощта.

4. Помощта, състояща се от вливания на капитал, се счита за прозрачна помощ *de minimis* само ако общият размер на влетия публичен капитал не надвишава тавана, определен в член 3, параграф 2.

5. Помощта, състояща се от мерки за финансиране на риска под формата на капиталови или квазикапиталови инвестиции, се смята за прозрачна помощ *de minimis* само ако капиталът, предоставен на едно и също предприятие, не надхвърля тавана, определен в член 3, параграф 2.

6. Помощта под формата на гаранции се счита за прозрачна помощ *de minimis*, ако:

а) бенефициерът не е в процедура по колективна несъстоятелност, нито отговаря на критериите на националното право, за да бъде подложен на процедура по колективна несъстоятелност по искане на своите кредитори. За големи предприятия бенефициерът трябва да бъде в положение, съответстващо най-малко на кредитен рейтинг B-; и или

б) гаранцията не надхвърля 80 % от заема, за който е издадена, във всеки един момент, загубите се понасят пропорционално и по един и същи начин от заемодателя и гаранта, нетните събрани суми, получени от събирането на заема от предоставените от заемополучателя обезпечения, намаляват пропорционално загубите, понесени от заемодателя и гаранта, както или ако гарантираната сума е 5 625 000 EUR, а продължителността на гаранцията е 5 години, или ако гарантираната сума е 2 813 036 EUR, а продължителността на гаранцията е 10 години; ако гарантираната сума е по-малка от тези суми или гаранцията се предоставя за срок, по-кратък от съответно 5 или 10 години, брутният еквивалент на безвъзмездна помощ за тази гаранция се изчислява като съответна част от приложимия таван, определен в член 3, параграф 2; или

в) брутният еквивалент на безвъзмездна помощ е изчислен въз основа на минималните премии, посочени в известие на Комисията; или

г) преди да бъде приложена,

i) използваната методика за изчисляване на брутния еквивалент на безвъзмездна помощ за гаранцията е била съобщена на Комисията съгласно друг регламент на Комисията в областта на държавните помощи, приложим в съответния момент, и е била приета от Комисията като съгласувана с Известието относно гаранциите или с последващо известие; и

ii) тази методика изрично обхваща вида на гаранцията и вида на съответната сделка в контекста на прилагането на настоящия регламент.

7. Помощта, състояща се от други инструменти, се счита за прозрачна помощ *de minimis*, ако инструментът предвижда лимит, гарантиращ, че таванът, определен в член 3, параграф 2 от настоящия регламент, не е превишен.

Член 5

Натрупване

1. Помощта *de minimis*, предоставяна съгласно настоящия регламент, може да се натрупва с помощ *de minimis*, предоставяна съгласно други регламенти за помощ *de minimis* ([23]).

2. Помощта *de minimis* съгласно настоящия регламент не може да се натрупва с компенсация за същата услуга от общ икономически интерес, независимо от това дали представлява държавна помощ или не.

3. Помощта *de minimis*, предоставена в съответствие с настоящия регламент, не се натрупва с държавна помощ по отношение на същите допустими разходи или с държавна помощ за същата мярка за рисково финансиране, ако това натрупване би довело до надвишаване на най-високия съответен интензитет на помощта или размер на помощта, определени за конкретните обстоятелства на всеки отделен случай с регламент за групово освобождаване или решение, приети от Комисията. Помощ *de minimis*, която не е предоставена за конкретни допустими разходи или не може да бъде свързана с такива, може да се натрупва с друга държавна помощ, предоставена съгласно регламент за групово освобождаване или решение, приети от Комисията.

Член 6

Мониторинг и докладване

1. Държавите членки гарантират, че от 1 януари 2026 г. информацията за помощта *de minimis*, предоставена за услуга от общ икономически интерес, се регистрира в централен регистър на национално равнище или на равнището на Съюза. Информацията в централния регистър съдържа идентификацията на бенефициера, размера на помощта, датата на предоставяне, предоставящия орган, инструмента за помощ и съответния сектор въз основа на статистическата класификация на икономическите дейности в Съюза („класификация NACE“). Централният регистър се създава по такъв начин, че да позволява лесен публичен достъп до информацията, като същевременно се гарантира спазването на правилата на Съюза относно защитата на данните, включително чрез псевдонимизация на конкретни вписвания, когато е необходимо.

2. Държавите членки регистрират информацията, посочена в параграф 1, в централния регистър за помощите *de minimis*, отпуснати от всеки орган в съответната държава членка, в срок от 20 работни дни след предоставянето на помощта. Държавите членки предприемат подходящи мерки, за да гарантират точността на данните, съдържащи се в централния регистър.

3. Държавите членки съхраняват регистрираната информация за помощта *de minimis* в продължение на 10 години от датата, на която е отпусната помощта.

4. Държавите членки предоставят нова помощ *de minimis* в съответствие с настоящия регламент само след като са проверили, че с новата помощ *de minimis* общият размер на помощта *de minimis*, отпусната на съответното предприятие, няма да достигне равнище, надхвърлящо тавана, определен в член 3, параграф 2 от настоящия регламент, и че са спазени всички условия, установени в настоящия регламент.

5. Държавите членки, които използват централен регистър на национално равнище, представят на Комисията до 30 юни всяка година обобщени данни за помощта *de minimis*, отпусната за предходната година. Обобщените данни съдържат броя на бенефициерите, общия размер на предоставената помощ *de minimis* и общия размер на помощта *de minimis*, отпусната по сектори (като се използва класификацията NACE). Първото подаване на данни е за помощ *de minimis*, предоставена от 1 януари до 31 декември 2026 г. Държавите членки могат да докладват на Комисията за по-ранни периоди, когато има налични обобщени данни.

6. По писмено искане от Комисията съответната държава членка предоставя на Комисията до 20 работни дни или в по-дълъг срок, определен в искането, цялата информация, която Комисията счита за необходима, за да прецени дали са спазени условията по настоящия регламент, и по-специално относно общия размер на помощта *de minimis* по смисъла на настоящия регламент и на други регламенти за помощ *de minimis*, получена от всяко предприятие.

([23]) Регламент (ЕС) № 1408/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* в селскостопанския сектор (ОВ L 352, 24.12.2013 г., стр. 9) и Регламент (ЕС) № 717/2014 на Комисията от 27 юни 2014 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* в сектора на рибарството и аквакултурите (ОВ L 190, 28.6.2014 г., стр. 45).

Член 7

Преходни разпоредби

1. Настоящият регламент се прилага за помощта, предоставена преди влизането му в сила, ако помощта изпълнява всички условия по настоящия регламент.

2. Всяка индивидуална помощ *de minimis*, която е предоставена между 29 април 2012 г. и 31 декември 2023 г. и която изпълнява условията, посочени в Регламент (ЕС) № 360/2012, се смята за неотговаряща на всички критерии по член 107, параграф 1 от Договора и следователно е освободена от изискването за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора.

3. В края на срока на действие на настоящия регламент всяка помощ *de minimis*, която отговаря на условията на настоящия регламент, може да бъде предоставена законосъобразно за допълнителен период от 6 месеца.

4. Докато централният регистър бъде създаден и обхване период от 3 години, държава членка, възнамеряваща да предостави помощ *de minimis* на дадено предприятие в съответствие с настоящия регламент, информира предприятието в писмена или електронна форма за размера на помощта, изразен в брутен еквивалент на безвъзмездна помощ, и за нейния характер *de minimis*, като се позовава пряко на настоящия регламент. Когато помощ *de minimis* се предоставя на различни предприятия съгласно настоящия регламент въз основа на схема за помощ и по тази схема на предприятията се отпускат индивидуални помощи в различни размери, съответната държава членка може да избере да изпълни своето задължение, като съобщи на предприятията сума, съответстваща на максималния размер на помощта, която ще бъде отпусната по схемата. В тези случаи фиксираната сума се използва, за да се установи дали е спазен таванът, определен в член 3, параграф 2 от настоящия регламент. Преди да предостави помощта, държавата членка получава от съответното предприятие декларация в писмен или електронен формат относно всяка друга получена помощ *de minimis*, спрямо която се прилагат настоящият регламент или други регламенти за помощ *de minimis*, за всеки период от 3 години.

Член 8

Влизане в сила и срок на прилагане

Настоящият регламент влиза в сила на 1 януари 2024 г.

Той се прилага до 31 декември 2030 г.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на 13 декември 2023 година.

За Комисията
Председател
Ursula VON DER LEYEN